

Τμήμα Χημείας Πανεπιστήμιο Κρήτης

Εργαστήρια Λέιζερ - Εφαρμογές στη Χημεία ΧΗΜ-425

Εαρινό εξάμηνο 2019-20 (02.04.2020)

4Α. Αρχές Λειτουργίας και Τύποι Λέιζερ Μη-γραμμική Οπτική

Θ. Κιτσόπουλος, Δ. Άγγλος

Βιβλιογραφία

- [WH] J. Wilson, J. Hawkes, 'Οπτοηλεκτρονική' (Πανεπ. Εκδόσεις ΕΜΠ, 2007) Κεφ. 3, 5, 6
- [HO]J.M. Hollas, 'Modern Spectroscopy' (John-Wiley&Sons, NY 1996)Ch 9
- [AtΦX] P.W. Atkins, J. de Paula 'Φυσικοχημεία' (ΠΕΚ, Ηράκλειο 2014) Κεφ. 13
- [YO] Μ. Young, 'Οπτική και Λέιζερ', (Πανεπ. Εκδόσεις ΕΜΠ, 2008)
- [WD] W. Demtröder, 'Laser Spectroscopy' Vol.1, 2 (Springer, Berlin 2008)

Σύνδεσμοι

- https://en.wikipedia.org/wiki/Laser
- https://www.newport.com/c/lasers
- http://www.bgu.ac.il/~glevi/website/Guides/Lasers.pdf
- http://electrons.wikidot.com/principle-and-application-of-laser
- https://www.rp-photonics.com/laser_spectroscopy.html
- https://www.neonscience.org/lidar-basics
- https://www.raymetrics.com/
- https://en.wikipedia.org/wiki/Nonlinear_optics
- https://www.microscopyu.com/techniques/multi-photon/multiphoton-microscopy

Πηγή άκτινοβολίας Λέιζερ

(LASER: Light Amplification by the Stimulated Emission of Radiation)

- Η ακτινοβολία λέιζερ παράγεται λόγω εξαναγκασμένης εκπομπής φωτονίων σε ένα ενεργό μέσο (αέριο, υγρό ή στερεό) το οποίο διεγείρεται (αντλείται) οπτικώς ή ηλεκτρικώς.
- Ένα λέιζερ κατασκευάζεται με την τοποθέτηση του ενεργού μέσου μεταξύ
   2 κατόπτρων (κοιλότητα), η απόσταση μεταξύ των οποίων (συνήθως) είναι ακέραιο πολλαπλάσιο του μισού-μήκους κύματος της ακτινοβολίας.

Κυριότερα χαρακτηριστικά του λέιζερ

- <u>Κατευθυντικότητα</u> δηλ. η μικρή απόκλιση της δέσμης. Επειδή (συνήθως) η ακτινοβολία πηγάζει από μια πολύ καλά ευθυγραμμισμένη κοιλότητα.
- 2. Μονοχρωματικότητα: Πολύ καλά προσδιορισμένο μήκος κύματος.
- 3. <u>Υψηλή ένταση</u> (ισχύς) δηλ πολλά φωτόνια ανά μονάδα επιφάνειας ανά χρόνο.
- <u>Συμφωνία</u> (Coherence) δηλ. όλα τα κύματα των φωτονίων που εκπέμπονται έχουν την ίδια φάση

- 1917 Einstein suggested possibility of stimulated emission.
- 1958 Shawlow and Townes outlined conditions needed to amplify stimulated emission of visible light waves.
- 1960 Maiman made first ruby laser, with light output at 694 nm.
- 1961 Javan constructed the HeNe-laser.
- 1962 Hall et al. discover the GaAs semiconductor laser.
- 1963 Patel obtained laser action in CO₂.
- 1964 Geusic and Marcos build the first Nd:YAG laser
  - Bridges obtained laser action in Argon-Ions. (Ar⁺ laser)
- 1970 Basov demonstrated the first excimer laser (Xe_2) .
- 1975 Ewing and Brau reported laser action on KrF an XeCl.
- 1985 Matthews and Rosen demonstrated first x-ray laser
- 2001 Papadogiannis, Charalambidis produce attosecond laser pulses

Το πρώτο laser Ruby Laser: Cr⁺³:Al₂O₃

Theodor H. Maiman : 1960, *Nature*, **187**, 493

Fig. 2.1. The first experimental set-up of the ruby laser according to Maiman. The ruby rod in the middle is surrounded by a flashlamp in form of a spiral.

Βασική προϋπόθεση για δράση λέιζερ: Αναστροφή πληθυσμού

δηλ. θα πρέπει με κάποιο τρόπο να έχουμε μεγαλύτερο πληθυσμό στη διεγερμένη κατάσταση συγκριτικά με τη βασική.

Η αναστροφή πληθυσμού απαιτεί ενέργεια (άντληση)

Αυτή η άντληση επιτυγχάνεται είτε με φωτόνια (οπτική άντληση) είτε με ηλεκτρόνια (ηλεκτρική άντληση)

Συστήματα Λέιζερ

Στην πράξη αναστροφή πληθυσμών και ως αποτέλεσμα αυτής δράση λέιζερ είναι εφικτό να επιτευχθεί σε συστήματα τριών (3) ή τεσσάρων (4) επιπέδων. ΔΕΝ ειναι εφικτή η παρατήρηση δράσης λέιζερ σε σύστημα δύο (2) επιπέδων (Να αιτιολογήσετε)

Βασικές διεργασίες στη λειτουργία των Λέιζερ

 $CO_2(001)$: αργή αποδιέγερση 8 $CO_2(100)$ και $CO_2(020)$: ταχεία αποδιέγερση

Μεταβάσεις μεταξύ ενεργειακών επιπέδων (συντελεστές Einstein)

 $A_{U}B_{entrol}^{0}P_{rin}^{nnn} = \underline{\Sigma}UVTE\lambda \varepsilon \sigma T \dot{\varepsilon} \zeta \ Einstein : B_{12}, B_{21}, A_{21}$ $\rho = \rho(v) : \Pi U \kappa v \dot{\sigma} \tau \eta \tau \alpha \ I \sigma \chi \dot{\upsilon} \sigma \zeta \ \alpha \kappa \tau I v \sigma \beta \sigma \lambda \dot{\iota} \alpha \zeta$ $hv \qquad \Delta E = E_2 - E_1 = hv$

 N_1, N_2 : πληθυσμοί (cm⁻³) επιπέδων 1 και 2

$$\begin{split} \mathbf{\Sigma} \mathbf{\varepsilon} \; \mathbf{\theta} \mathbf{\varepsilon} \mathbf{\rho} \mu \mathbf{i} \mathbf{\kappa} \mathbf{\hat{\eta}} \; \mathbf{i} \mathbf{\sigma} \mathbf{o} \mathbf{\rho} \mathbf{o} \mathbf{\pi} \mathbf{\hat{\eta}} &= \frac{dN_1}{dt} = \frac{dN_2}{dt} = 0 \Rightarrow -B_{12} \rho N_1 + B_{21} \rho N_2 + A_{21} N_2 = 0 \\ \mathbf{\kappa} \mathbf{\alpha} \mathbf{\tau} \mathbf{\alpha} \mathbf{v} \mathbf{\rho} \mathbf{\hat{\eta}} \; \mathbf{B} \mathbf{o} \mathbf{I} \mathbf{z} \mathbf{m} \mathbf{n} : \rightarrow \\ & \frac{N_2}{N_1} = \frac{g_2}{g_1} e^{-\Delta E/kT} = \frac{g_2}{g_1} e^{-h\nu/kT} \\ \mathbf{\rho} (\nu) &= \frac{A_{21} N_2}{B_{12} N_1 - B_{21} N_2} = \frac{A_{21} / B_{21}}{(B_{12} / B_{21})(N_1 / N_2) - 1} = \frac{A_{21} / B_{21}}{(B_{12} / B_{21})(g_1 / g_2) e^{h\nu/kT} - 1} \overset{\mathbf{N} \mathbf{\hat{\rho}} \mathbf{\mu} \mathbf{o} \mathbf{\hat{\rho}} \\ \mathbf{N} \mathbf{\hat{\rho}} \mathbf{\rho} \mathbf{\hat{\rho}} \mathbf$$

Αναστροφή πληθυσμού (Population inversion) 🗇 Ενίσχυση (Gain)

 g_2

Nόμος Beer :
$$dI(x) = -I(x)adx \Longrightarrow I = I_0 e^{-a2L}$$
 διαδρομή στην κοιλότητα (0, 2d)

Av α<0 (αρνητική (!) απορρόφηση) τότε έχουμε ενίσχυση ακτινοβολίας (gain) στην κοιλότητα

Για μία πλήρη

a, b, c : απλή κινητική θεώρηση του συστήματος δύο επιπέδων

$$\begin{aligned} \frac{dn}{dt} &= -B_{12}nhvN_1 + B_{21}nhvN_2 + A_{21}N_2 \Rightarrow (B_{12} = \sigma_{12}\frac{c}{hv}, \ I = \rho c, \ \rho = nhv) \\ \frac{dn}{dt}hv &= -\sigma_{12}I(N_1 - \frac{g_1}{g_2}N_2) \Rightarrow \frac{dI}{dx} = -\sigma_{12}I(N_1 - \frac{g_1}{g_2}N_2) \\ \sigma_{12}(N_1 - \frac{g_1}{g_2}N_2) &= a \qquad a < 0 \Rightarrow N_2 > \frac{g_2}{g_1}N_1 \quad \begin{cases} \text{Figure a constraint}} & \text{Figure a constraint} \\ \delta\eta\lambda. \ \text{ANASTPO} \\ \text{ANASTPO} \\$$

 g_1

Θεωρώντας β (cm⁻¹), συντελεστή απωλειών εντός της κοιλότητας προκύπτει :

$$I_{0\to 2d} = I_0 e^{-a2L} \cdot e^{-\beta 2d} = I_0 e^{-a2L-\gamma} \Longrightarrow a2L + \gamma < 0 \Longrightarrow \Delta N_{threshold} = \frac{\gamma}{2L\sigma_{12}}$$

Δράση λέιζερ ευνοείται σε κοιλότητες με χαμηλές απώλειες, γ

anolabi $G = \frac{I(2J)}{I(p)} \cdot R_1 R_2 = R_1 R_2 e^{-(R+8)2J}$ Eurling Karudyins Gin = Rikz e - 2(at 8)d = 1 - du = 8 + 1 - lu(Rikz) IGANA pa an Atility: de 2 deterdy state a gain saluration (Kopfets) ans Japis) $-\alpha_{th} = \left[N_2 - \left(\frac{g_2}{2}\right)N_1\right]\sigma_{12} \implies N_{th} = \left(N_2 - \left(\frac{g_2}{2}\right)N_1\right)_{th}$ $= N_{H} = \frac{\gamma}{\sigma_{12}} + \frac{1}{2\sigma_{12}} \ln \frac{1}{F_{1}R_{2}}$ H 1(2J) = I(0) e - 2dL - 8 (Y = pd) OTHERD L/ Knijemen d anojapos - - Ath = <u>X-lu Rikz</u> in <u>Bd-lu Rikz</u> xah. oyharos ~~BETIKO~~ $N_{th} = \frac{X - l_{th} k_{1} k_{2}}{2\pi I}$ Av Armphonik (popi) (pathing g(vs) (Ing(v) dv=1) ToTE: $\begin{aligned} \mathcal{A}(v_{s}) = \left(\begin{array}{c} \mathcal{N}_{2} - \frac{h}{2} \mathcal{N}_{s} \right) \xrightarrow{\mathcal{B}_{21}} \mathcal{B}_{21} \xrightarrow{\mathcal{M}_{s}} \underbrace{\mathcal{B}_{21}}_{\mathcal{C}} \mathcal{B}_{s} \underbrace{g(v_{s})}_{\mathcal{C}} & \left(\begin{array}{c} \mathcal{R}ecall : I(v, x) = I(v, 0) = -\mathcal{A}(v) \times \\ \overline{\sigma_{12}} & \overline{\sigma_{$ (rauss : $g(v)_{4} = \frac{2}{\Delta v} \sqrt{\frac{l_{H}2}{\eta}} \exp\left[-\left(l_{H}2\right)\left(\frac{v-v_{0}}{\Delta v/2}\right)^{2}\right], g(v_{0}) = \frac{2}{\Delta v} \left(\frac{l_{H}2}{\eta}\right)^{2} \approx \frac{1}{\Delta v}$

$$\frac{\sum Tn \text{ otrácih watráctach (steady state)}: \frac{dN_1}{dt} = \frac{dN_2}{dt} = \frac{dn}{dt} = 0.$$
(1), (2) => P = R_1N_1 + R_2N_2 (n AnoN_1 + R_2N_2) => H avtinca anoualistic
(4) Tis dnúghus
(4) Tis dnúghus
(5) Tis anúghus
(4),(5) => $\frac{2}{2}Tn \text{ otráctum matráctach}: R_1N_1 \Rightarrow Bn + A_{21}N_2$
(4),(5) => $\frac{2}{2}Tn \text{ otráctum matráctach}: R_1N_1 \Rightarrow Bn + A_{21}N_2$
(4),(5) => $\frac{2}{2}Tn \text{ otráctum matráctach}: R_1N_1 \Rightarrow Bn + A_{21}N_2$
(4),(5) => $\frac{2}{2}Tn \text{ otráctum matráctach}: R_1N_1 \Rightarrow Bn + A_{21}N_2$
(4),(5) => $\frac{2}{2}Tn \text{ otráctum matráctach}: R_1N_1 \Rightarrow Bn + A_{21}N_2$
(4),(5) => $\frac{2}{2}Tn \text{ otráctum matráctach}: R_1N_1 \Rightarrow Bn + A_{21}N_2$
(4),(5) => $\frac{2}{2}Tn \text{ otráctum matráctach}: R_1N_1 \Rightarrow Bn + A_{21}N_2$
(4),(5) => $\frac{2}{2}Tn \text{ otráctum matráctach}: R_1N_1 \Rightarrow Bn + A_{21}N_2$

$$\frac{A_{10}}{(4) * R_2 - (2) * R_1} = D \left(N_2 - N_1 \right)_{st} = \Delta N_{st} = \frac{(R_1 - A_{21}) P}{B_{12} P (R_1 + R_2) + A_{21} R + R_1 R_2}$$

$$(3), \quad \frac{dn}{dt} = 0, \quad d = L = 1 \quad (N_2 - N_1) = \Delta N_1 = \frac{B}{B_{12} P} = \frac{X}{B_{12} \frac{P}{2}} = \frac{X}{B_{12} \frac{P}$$

(4),
$$R_2 = 0 \Rightarrow P = A_{10}N_{1} \Rightarrow N_{1} = \frac{P}{A_{10}} (4')$$

(2) $\Rightarrow N_2 = P(1 + \frac{B_2P}{A_{10}}) \cdot \frac{1}{A_{21} + B_{21}P} (6)$
(4'), (c) $\Rightarrow \Delta N = N_2 - N_1 = \left[\frac{P \cdot \frac{1 - A_{21}}{A_{21}} + B_{22}P \right]$
 $\Rightarrow \Delta N > 0$, $a = A_{21} \leq A_{10}$
 $T_{21} > T_{10}$
Katu on $P \cdot uatuq_{1}, \delta p \dot{\alpha} c_{1}, A \dot{n} \int f p (B_{12}P + Livp \dot{\alpha})$
 $\Delta N \approx P\left(\frac{1 - A_{21}}{A_{21}}\right) \Rightarrow \Delta N / P /$
 $\overline{\Delta N} \approx P\left(\frac{1 - A_{21}}{A_{21}}\right) \Rightarrow \Delta N / P /$
 $\overline{\Delta N}_{4h} \approx P_{4h}\left(\frac{1 - A_{21}}{A_{21}}\right) \approx \frac{P_{4h}}{A_{21}} a \vee A_{21} \leq \langle A_{10} \rangle$

Κατευθυντικότητα (Directionality)

Ως αποτέλεσμα των αλλεπάλληλων ανακλάσεων μεταξύ των κατόπτρων της κοιλότητας η ενισχυόμενη ακτινοβολία είναι εκείνη που διαδίδεται κατα μήκος του άξονα της κοιλότητας.

Κατα συνέπεια η προκύπτουσα δέσμη λέιζερ χαρακτηρίζεται από υψηλή κατευθυντικότητα (highly collimated beam) και ως εκ τούτου επιτρέπει τη διάδοση της ακτινοβολίας με ελάχιστη απόκλιση για ιδιάιτερα μεγάλες αποστάσεις.

Το αίτιο για την απόκλιση απο την ιδανική συγγραμμικότητα είναι η περίθλαση.

<u>Άσκηση</u>

Να προσδιορίσετε τη διατομή δέσμης λέιζερ, μήκους κύματος $\lambda = 500$ nm, σε απόσταση 1 km από το λέιζερ αν στην έξοδο της κοιλότητας η διάμετρος της δέσμης είναι d₀=5 mm.

Μονοχρωματικότητα (Monochromaticity)

Αν και λόγω της αρχής της αβεβαιότητας δεν είναι εφικτό να παραχθεί ιδανικώς μονο-χρωματική ακτινοβολία, οι πηγές λέιζερ παράγουν υψηλής φασματικής «καθαρότητας» ακτινοβολία.

Στο ορατό, τυπικές τιμές συχνότητας είναι : ν $\approx 5 \times 10^{14} \text{ Hz}$

Τυπικό φασματικό εύρος λέιζερ : $\Delta v \approx 1 \times 10^2 \text{ Hz}$

Με ειδικές τεχνικές επιτυγχάνεται μέχρι $\Delta v \approx 1 \text{ Hz}$

Μονοχρωματικότητα : $\Delta \nu / \nu \approx 2 x 10^{-13}$

Κεντρικό ρόλο στην επίτευξη υψηλής μονοχρωματικότητας παίζει το φάσμα ενίσχυσης του ενεργού υλικού για τη συγκεκριμένη μετάβαση λέιζερ (gain profile) και οι ρυθμοί τηε κοιλότητας.

<u>Άσκηση</u>

Να αναζητήσετε πληροφορίες για 2-3 εμπορικώς διαθέσιμα λέιζερ και να αναφέρετε τις προδιαγραφές τους όσον αφορά το φασματικό εύρος (bandwidth) της εκπεμπόμενης ακτινοβολίας. Να υπολογίσετε χαρακτηριστικές τιμές Δν/ν.

Διαμήκεις ρυθμοί (longitudinal modes) της κοιλότητας του λέιζερ

Π.χ. Εάν d = 15 cm τότε Δv =10⁹ Hz=1 GHz

Η μετάβαση μεταξύ των (δύο) επιπέδων που εμπλέκονται στην δράση του λέιζερ έχει ένα φασματικό εύρος (gain profile) το οποίο προσδιορίζεται από τα χαρακτηριστικά και τη συνολική διαπλάτυνση των δύο καταστάσεων. Ο αριθμός των διαμήκων ρυθμών της κοιλότητας, που ενισχύονται και συνεισφέρουν στη δράση λέιζερ ευρίσκονται αναγκαστικά εντός του φασματικού εύρους της μετάπτωσης του λέιζερ.

20

Διαμήκεις ρυθμοί (longitudinal modes) της κοιλότητας του λέιζερ

Διαμήκεις ρυθμοί (longitudinal modes) της κοιλότητας του λέιζερ

Διαμήκεις ρυθμοί (longitudinal modes) της κοιλότητας του λέιζερ Cachazino nesces transpois Apa ENTOS Tou dachazuni npoupis prothis P Dypopular g(v) n voijonne unscrippifu niev Tor Evos pultory rejenzues. Er règer minision exciser or pulturi (2) Alabiump à Alouisai Puitoi Ceisiman How Ugtp Bairour to Marineger gain. la topphoging backaromonias anarcizar jarregia "single line" Anarthra Xpia usessayou onzinoù tries in tries in vois oures pa no trijogni zer trigutinzer à une sur ansperte sur deze puriou nie. n.x. M. Laser tube Movo D.X. M. Laser tube poplojivia npôconuce estrysi ce Snierpopi npos 20 Griego vynic. Lonter Jacrine de asta Eurregeoria Q (noiomas) Q = 2n + Gréporta nou and Junkitzer and holjoure - Ouxvirne auvronichi Fréporta nou anagàzar

Διαμήκεις ρυθμοί (longitudinal modes) της κοιλότητας του λέιζερ

κοιλότητα ~0.1 mm

Μεθανολικό διάλυμα της οργανικής χρωστικής R101 (Ροδαμίνη 101) τοποθετημένο μεταξύ 2 γυάλινων πλακιδίων (ισοδυναμεί με κυψελίδα οπτικού δρόμου ~ d) αντλείται με παλμικό λέιζερ Nd:YAG που εκπέμπει στα 532 nm με αποτέλεσμα να παρατηρείται δράση λέιζερ από τη χρωστική στην περιοχή των 600 nm με χαρακτηριστικούς διαμήκεις ρυθμούς με δλ = 1,37 nm.

Να προσδιορισθεί η αντίστοιχη τιμή του δν καθώς και η οπτική διαδρομή της κοιλότητας, d.

Εγκάρσιοι ρυθμοί (transverse modes) της κοιλότητας του λέιζερ

Η κοιλότητα του λέιζερ φαντάζει σαν ένα τρισδιάστατο πηγάδι (φρεάτιο) Δύο από αυτές τις διαστάσεις είναι κάθετες στην διεύθυνση διάδοσης του φωτός και η κατανομή της έντασης περιγράφεται με τους εγκάρσιους τρόπους – transverse electric modes (TEM_{ml}) όπου *m* και *l* είναι ο αριθμός των κομβικών επιπέδων στην κατακόρυφη και και οριζόντια διεύθυνση αντιστοίχως. Οι λύσεις του διδιάστατου σωματιδίου σε φρεάτιο είναι γνωστές.

$$\Psi_n(x) = \sqrt{\frac{2}{L}} \sin\left(\frac{n\pi}{L}x\right).$$
$$\Psi_{n\chi n_V}(x, y) = \Psi_{n\chi}(x)\Psi_{n_V}(y)$$

Εγκάρσιοι ρυθμοί (transverse modes) της κοιλότητας του λέιζερ

Εγκάρσιοι ρυθμοί (transverse modes) της κοιλότητας του λέιζερ

Eστω σωτόλιαμι μοιμόλιμα (conford reforctor)

$$\frac{R_{1} = R_{2} = R}{du ura varia v$$

Συμφωνία (Coherence)

Η συμφωνία μιάς δέσμης λέιζερ υποδηλώνει το οτι τα κύματα ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας ευρίσκονται σε φάση.

Αλλά εξαιτίας του πεπερασμένου φασματικού εύρους Δν, οι διαφορετικού μήκους κύματος συνιστώσες της δέσμης λέιζερ τελικά καταλήγουν να ταλαντώνονται εκτός φάσης.

Προφανώς υψηλή μονοχρωματικότητα δέσμης συνεπάγεται υψηλή συμφωνία.

Χρονική συμφωνία : Ο χρόνος, τ_c , ό οποίος μεσολαβεί έτσι ώστε δύο Η/Μ κύματα με διαφορά συχνότητας Δν να έλθουν εκτός φάσης κατα ένα πλήρη κύκλο.

Χρόνος συμφωνίας (coherence time) : $\tau_c = 1/\Delta v$

Η χρονική συμφωνία εκφράζεται και με βάση το:

Μήκος συμφωνίας (coherence length) : $l_c = \lambda^2 / \Delta \lambda$

Χωρική συμφωνία (spatial coherence) : Εκφράζει τη συμφωνία σε μιά κάθετη διατομή της δέσμης.

<u>Άσκηση</u>

Να υπολογίσετε το μήκος συμφωνίας της κίτρινης γραμμής του Νa, θεωρώντας διαπλάτυνση Doppler και να το συγκρίνετε με το αντίστοιχο ενός λέιζερ He-Ne.

Λαμπρότητα (Brightness), Ισχύς (Power), Ενέργεια (Energy)

$$\begin{split} & \text{Iscns} \, \text{I$$

Hλιος : β (580 nm; 5800 K) $\approx$ 1,5x10⁻¹² W/cm² sr Hz

Λέιζερ He-Ne, P=1 mW β (632,8 nm; $\Delta v=1x10^4$ Hz) ≈ 25 W/cm² sr Hz

Eνέργεια παλμού λέιζερ (pulse energy) : $E = \int P(t)dt$ (J) Ισχύς παλμού (Peak power) : $P = E/\Delta \tau$ $\Delta \tau$: χρονικό έυρος παλμού (FWHM)

Poή ισχύος (Irradiance, Power density) : I = P/APoή ενέργειας (Energy density) : F = E/AA : διατομή ακτινοβολούμενης επιφάνειας

<u>Άσκηση</u>

Να επιβεβαιώσετε το αποτέλεσμα των ανωτέρω υπολογισμών των τιμών βν.

Για τη μελέτη ταχέων φαινομένων (χρον. κλίμακα: ps, ns, μs, ms) απαιτούνται πηγές παλμικής ακτινοβολίας αντίστοιχα στενής χρονικής διάρκειας.

https://en.wikipedia.org/wiki/ Eadweard_Muybridge

1 picosecond = 1 ps = 10^{-12} s 1 femtosecond = 1 fs = 10^{-15} s 1 attosecond = 1 as = 10^{-18} s

Για τη μελέτη ταχέων φαινομένων (χρον. κλίμακα: ps, ns, μs, ms) απαιτούνται πηγές παλμικής ακτινοβολίας αντίστοιχα στενής χρονικής διάρκειας.

Electronics ⇒ triggered flash lamps ⇒ <µs time resolution (around 1935)

Harold E. Edgerton, MI 1903-1990

Για τη μελέτη ταχέων φαινομένων (χρον. κλίμακα: ps, ns, μs, ms) απαιτούνται πηγές παλμικής ακτινοβολίας αντίστοιχα στενής χρονικής διάρκειας.

Παλμικές λυχνίες (flash lamps) παράγουν παλμούς ακτινοβολίας στην κλίμακα των ns, μs, όμως με ευρύ φασματικό εύρος, το οποίο συνεπάγεται ότι η ενέργεια παλμού είναι εξαιρετικά χαμηλή στην περίπτωση που απαιτείται σχετικά μονοχρωματική διέγερση.

Παλμικές πηγές λέιζερ παράγουν ακτινοβολία υψηλής μονοχρωματικότητας περιορισμένη σε μικρή χρονική διάρκεια, της τάξης των λίγων ns.

c) τ_i , τ_k : πολύ αργό

επανειλημμένοι κύκλοι αναστροφής πληθυσμού και εξαναγκασμένης εκπομπής οδηγούν σε εμφάνιση αλληλοδιάδοχων παλμών.

Πώς επιτυγχάνεται λειτουργία ενός παλμού?

Fig. 6.2. Schematic representation of spikes in the emission of a flashlamp-pumped solid-state laser with long relaxation times τ_i , τ_k

Παλμικά Λέιζερ (Q-switching)

Μια κοιλότητα λέιζερ συνεχούς λειτουργίας (cw) υποστηρίζει σημαντικό αριθμό διαμήκων ρυθμών (συχνοτήτων ω) του ΗΠ εντός της φασματικής καμπύλης απολαβής.

$$E_{m}(t) = E_{0} \exp[i(\omega_{m}t + \delta_{m})]$$

Η συχνότητες που υποστηρίζει η κοιλότητα είναι :

$$\omega_{\rm m} = \omega_{\rm o} \pm {\rm m} 2\pi ({\rm c}/{\rm 2d}) = \omega_{\rm o} \pm {\rm m} \Delta \omega$$

Εν γένει, η φάση **δ**_m κάθε ρυθμού είναι τυχαία. Το συνολικό ΗΠ, **Ε(t)**, προκύπτει ως υπέρθεση των ΗΠ για κάθε ρυθμό, **Ε**_m(t). (Σύνολο: **N = 2m+1**)

$$E(t) = \sum_{-m}^{m} E_{m}(t) = E_{0} \sum_{-m}^{m} \exp[i(\omega_{m}t + \delta_{m})]$$

Λόγω της τυχαίας φάσης των ρυθμών (ασύμφωνη υπέρθεση) η ένταση της ακτινοβολίας εξόδου, **Ι(t) ~ Ε*(t) Ε(t)** είναι χαμηλή και ασταθής (**I**_{max} **~ NE**_o²).

$$i: \qquad \widetilde{\mathbf{I}}(\boldsymbol{\omega})$$

$$n\frac{\lambda}{2} = d \Rightarrow n\frac{c}{2\nu} = d \Rightarrow \nu = n\frac{c}{2d} \Rightarrow$$

$$\Delta v = v(n+1) - v(n) = \frac{c}{2d}$$

Ασύμφωνη υπέρθεση ρυθμών με τυχαίο πλάτος ταλάντωσης, E_m, και τυχαία φάση, δ_m, οδηγεί σε ασθενή και ασταθή ισχύ εξόδου κοιλότητας, I(t) με I_{max} ~ ΣE_m².

Σύμφωνη υπέρθεση ρυθμών με πλάτος ταλάντωσης, E_m, που ικανοποιεί την καμπύλη απολαβής της μετάβασης, Ι(ω), και με σταθερή φάση, δ, οδηγεί σε δημιουργία στενών παλμών, Ι(t με I_{max} ~ (ΣE_m)².

- Τι θα συμβεί αν η υπέρθεση πραγματοποιηθεί σε ρυθμούς με την ίδια φάση δ (coherent superposition) ?? Mode Locking
- Η σύμφωνη υπέρθεση (εγκλείδωση ρυθμών) παράγει χρονικά στενούς παλμούς ακτινοβολίας.

$$\begin{split} \mathrm{E}(\mathrm{t}) &= \sum_{-m}^{m} \mathrm{E}_{\mathrm{m}}(\mathrm{t}) = \mathrm{E}_{0} \sum_{-m}^{m} \exp[\mathrm{i}(\omega_{\mathrm{m}}\mathrm{t} + \delta)] \\ & \omega_{\mathrm{m}} = \omega_{\mathrm{o}} \pm \mathrm{m} \, 2\pi(\mathrm{c}/2\mathrm{d}) = \omega_{\mathrm{o}} \pm \mathrm{m} \, \Delta \omega \\ \mathrm{E}(\mathrm{t}) &= \mathrm{E}_{0} \exp[\mathrm{i}(\omega_{\mathrm{o}}\mathrm{t} + \delta)] \sum_{-m}^{m} \exp[\mathrm{i}\mathrm{m}\Delta\omega t] \\ \mathrm{E}(\mathrm{t}) &= \mathrm{E}_{0} \exp[\mathrm{i}(\omega_{\mathrm{o}}\mathrm{t} + \delta)] \frac{\sin(\mathrm{N}\Delta\omega t/2)}{\sin(\Delta\omega t/2)} \\ \mathrm{I}(\mathrm{t}) &\sim \left(\mathrm{E}_{0} \frac{\sin(\mathrm{N}\Delta\omega t/2)}{\sin(\Delta\omega t/2)}\right)^{2} \\ \mathrm{I}(\mathrm{t}) &\sim \left(\mathrm{E}_{0} \frac{\sin(\mathrm{N}\Delta\omega t/2)}{\sin(\Delta\omega t/2)}\right)^{2} \\ \mathrm{Cos}^{2}(\omega_{0}\mathrm{t}) \\ \mathrm{Cos}^{2}(\omega_{$$

Χρονικό εύρος παλμού (τ_p)

 $T_p ≈ (2π/NΔω) = (1/NΔv)$ $N ≈ δv_{GAIN}/Δv$

$$I(t) \sim \left(E_0 \frac{\sin(N\Delta\omega t/2)}{\sin(\Delta\omega t/2)} \right)^2$$

$$I_{max} \sim (NE_o)^2$$
.

Χρονική απόσταση μεταξύ διαδοχικών παλμών (τ) [round trip time]

Ρυθμός επανάληψης (Repetition rate, r)

$r = (1/\tau) = (\Delta \omega/2\pi) = \Delta v = (c/n2d)$

Ĩω

Fig. 6.9a,b. Schematic profile of the output of a mode-locked laser: (a) with 5 modes locked; (b) with 15 modes locked

Παθητική εγκλείδωση (Passive mode-locking) : Με χρήση κατάλληλων χρωστικών των οποίων η απορρόφηση μειώνεται με αύξηση της έντασης (κορέσιμος απορροφητής).

Παράδειγμα

Λέιζερ ιόντων αργού (Ar+) λ = 514.5 nm, Δλ = 0.0044 nm, $\delta v_{GAIN} = 5$ GHz Μήκος κοιλότητας d = 1.5 m Ĩ(ω) Pυθμός επανάληψης (Repetition rate, r) $r = (1/T) = \Delta v = (c/2d) = 10^8 Hz = 100 MHz => T = 10 ns$ Χρονικό εύρος παλμού (τ₀) $N \approx \delta v_{GAIN} / \Delta v = 50$ $T_p \approx (1/N\Delta v) = (1/\delta v_{GAIN}) = 200 \text{ ps}$

<P> = 1 W => E_p = 1W/100MHz = 10 nJ/pulse kai I_p = 50 W

Παλμικά Λέιζερ (παλμοί femtosecond)

Τύποι λέιζερ

*	Αερίων	(Gas lasers)
---	--------	--------------

- Υγρών /χρωστικές (Dye lasers)
- * Στερεάς κατάστασης (Solid state lasers)
- * Ημιαγωγών (Semiconductor diode lasers)
- * Xημικά laser (Chemical lasers)
- * Χρωματικών κέντρων (Color center lasers)
- Ελευθέρων ηλεκτρονίων (Free-electron laser)

Ενεργό υλικό	ΤύποςΚατηγορία	Μήκος κύματος
F ₂	Gas	157 nm
ArF	Excimer	193 nm
KrF	Excimer	248 nm
XeCl	Excimer	308 nm
N ₂	Gas	337 nm
Organic dyes	Dye lasers	320 -1000 nm (tunable)
He-Cd	Gas	325, 42 nm
Ar ⁺ (Argon ion)	Gas	275-303, 330-360, 477, 514 nm
Kr ⁺ (Krypton ion)	Gas	
He-Ne	Gas	543, 632.8, 1150 nm
GaAlInP family	Semiconductor	630-680 nm
Ti:Sapphire	Solid state	680-1130 nm (tunable)
Ruby : Cr ³⁺ :Al ₂ O ₃	Solid state	694 nm
Alexandrite	Solid state	720-800 nm (tunable)
GaAlAs family	Semiconductor	750-900 nm
Nd:YAG (YAG : Y ₃ Al ₅ O ₁₂)	Solid state	1064 nm (harmonics: 532, 355, 266, 213 nm
InGaAsP family	Semiconductor	1.2-1.6 μm
HF	Gas	2.6-3.0 μm
СО	Gas	5 - 6 μm
CO ₂	Gas	9.6, 10.6 μm

Ταξινόμηση λέιζερ με βάση την ισχύ ακτινοβολίας εξόδου

1	CLASS 1	<0.4 mW cw «ακίνδυνο» αν δεν αποσυναρμολογηθεί !!! CD, DVD (40mW!!!)
•	CLASS 2	< 1 mW cw, ορατή ακτινοβολία επικίνδυνο υπό συνθήκες συνεχούς έκθεσης
Ľ	CLASS 2a	< 1 mW cw, ορατή ακτινοβολία επικίνδυνο υπό συνθήκες εστίασης super-market scanners
-	CLASS 3a	1 – 5 mW cw επικίνδυνο υπό συνθήκες συνεχούς έκθεσης δείκτες laser
	CLASS 3b	5- 500 mW cw υψηλής επικινδυνότητας, καμμιά άμεση έκθεση εργαστηριακά, ερευνητικά laser
1	CLASS 4	Παλμικά και συνεχή (>500 mW) υψηλής επικινδυνότητας εργαστηριακά, ερευνητικά, ιατρικά, στρατιωτικά laser

(1) *He–Ne* (λέιζερ αερίων ουδέτερων ατόμων), συνεχής λειτουργία

λ : 3.39 μm, 632.8nm, 1.15 μm, Ισχύς < 1mW μέχρι δεκάδες mW

© 2010 Pearson Education, Inc.

(1) *He–Ne* (λέιζερ αερίων ουδέτερων ατόμων), συνεχής λειτουργία

λ : 3.38 μm, 632.8nm, 1.15μm, Ισχύς < 1mW μέχρι δεκάδες mW

(1) *He–Ne* (λέιζερ αερίων ουδέτερων ατόμων), συνεχής λειτουργία

 $λ : 3.38 \mu m$, **632.8nm**, 1.15 μm, Ισχύς< 1mW μέχρι δεκάδες mW

Fig. 5.29a-c. Line selection in an argon laser with a Brewster prism (a) or a Littrow prism reflector (b). Term diagram of laser transition in Ar^+ (c)

(2) **Excimer lasers** (Διεγερμένων διμερών)

ArF (193nm), KrF (248nm), XeCl (308nm), XeF (351nm)

Παλμική λειτουργία ~10ns, μερικά J

Άντληση κοιλότητας με ηλεκτρική εκκένωση

(3) Λέιζερ οργανικών χρωστικών (dye lasers)

Πολυμεθινικές χρωστικές 0.7 - 1μm, ξανθένια 0.5 - 0.7μm, κουμαρίνες 0.4 - 0.5μm σε διαλύματα μεθανόλης, DMSO, διοξάνιου σε συνεχή κυκλοφορία του διαλύματος

Οπτική άντληση με λυχνίες τόξου, εκκένωσης, άλλα λέιζερ (Ar+, Kr+, Nd:YAG, διοδικά, Excimer)

Λειτουργία σε πολλά μήκη κύματος επιλεκτικότητα (tunability) ή παραγωγή χρονικά στενών παλμών

Μειονεκτήματα

Σχετικά μικρός χρόνος ζωής, περιορισμένο εύρος επιλεκτικότητας ανά χρωστική

(3) Λέιζερ οργανικών χρωστικών (dye lasers)

TUNING CURVES

Nd:YAG PUMPED LASER DYES (Continuum)53

Figure 2. The fluorescence spectrum of ruby. Excitation wavelength is 407 nm.

(4) Λέιζερ στερεάς κατάστασης

(stimulated emission region)

http://en.wikipedia.org/wiki/Laser_diode

Εφαρμογές σε περιβαλλοντικές μετρήσεις αερίων ρύπων.

συσκευών (CD, DVD κ. ά.)

(4) Λέιζερ στερεών (μη-γραμμικών κρυστάλλων)

Οι μη-γραμμικοί κρύσταλλοι έχουν την ιδιότητα κάτω από συγκεκριμένες γωνίες εισόδου της θεμελιώδους ακτινοβολίας να παράγουν αρμονικές της συχνότητας

Γένεση $2^{\eta\varsigma}$ αρμονικής - Second Harmonic Generation (SHG)

δεύτερη αρμονική : $ω_2 = 2ω_1$ η πόλωση στρέφεται κατά 90°, απόδοση της διαδικασίας ~ 520%)

Αθροιση συχνοτήτων - Frequency mixing

Μη γραμμικοί κρύσταλλοι

Οπτική παραμετρική ταλάντωση – Optical Parametric Oscillator (OPO)

KDP	KH_2PO_4
KD*P	KD_2PO_4
CDP	CsH ₂ PO ₄
ADP	$(NH_4)H_2PO_4$
KTP	KTiPO ₄
BBO	β -B α B ₂ O ₄
LBO	$Li_2B_4O_7$
	LiNbO ₃
	LiIO ₃

Table 5.7.	Characteristic	data	of	nonlinear	crystals	used	for	frequency	doubling	or	sum
frequency	generation								_		

Material	Transparency range [nm]	Spectral range of phase matching of type I or II	Damage threshold [GW/cm ²]	Relative doubling efficiency	Reference
ADP	220-2000	500-1100	0.5	1.2	[5.5]
KD*P	200-2500	517-1500 (I) 732-1500 (II)	8.4	1.0 8.4	[5.245]
Urea	210-1400	473-1400 (I)	1.5	6.1	[5.256]
BBO	197-3500	410-3500 (Ĭ) 750-1500 (II)	9.9	26.0	[5.229-5.235]
LiJO ₃	300-5500	570-5500 (I)	0.06	50.0	[5.257, 5.239]
KTP	350-4500	1000-2500 (II)	1.0	215.0	[5.255]
LiNbO ₃	400-5000	800-5000 (II)	0.05	105.0	[5.245]
LiB ₃ O ₅	160-2600	550-2600	18.9	3	[5.246]
CdGeAs ₂	1–20 µm	2-15 µm	0.04	9	[5.260]
AgGaSe ₂	3—15 µm	3.1−12.8µm	0.03	6	
Te	3.8-32 µm		0.045	270	[5.245]

Table 5.8. Abbreviations for some commonly used nonlinear crystals

ADP	 Ammonium dihydrogen phosphate 	$NH_4H_2PO_4$
KDP	 Potassium dihydrogen phosphate 	KH_2PO_4
KD*P	 Potassium dideuterium phosphate 	KD_2PO_4
KTP	 Potassium titanyl phosphate 	KTiOPO ₄
KNbO3	= Potassium niobate	KNbO3
LBO	= Lithium triborate	LiB ₃ O ₅
LiIO ₃	= Lithium iodate	LiIO ₃
LiNbO:	3= Lithium niobate	LiNbO ₃
BBO	= Beta-barium borate	β -BaB ₂ O ₄

Ατομική, μοριακή πολωσιμότητα (polarizability)

Η δυνατότητα παραμόρφωσης της ηλεκτρονιακής κατανομής, δηλ. πόλωσης, που εμφανίζει άτομο ή μόριο υπό την επίδραση ηλεκτρικού πεδίου Ε, ονομάζεται πολωσιμότητα, α.

 $\mu = \mu_0 + \mu_{ind} = \mu_0 + \alpha E$

Η διαφορετική παραμόρφωση της ηλεκτρονιακής κατανομης σε σχέση με τον προσανατολισμό του μορίου ως προς το Ε υποδηλώνει την ύπαρξη $\alpha_{xx}X^2 + \alpha_{yy}Y^2 + \alpha_{zz}Z^2 = 1$ $\alpha = \begin{bmatrix} \alpha_{xx} & \alpha_{xy} & \alpha_{xz} \\ \alpha_{yx} & \alpha_{yy} & \alpha_{yz} \end{bmatrix}$ ανισότροπης πολωσιμότητας ($\alpha_{\perp} \neq \alpha_{\prime\prime}$)

μ_{ind}

$$[\alpha_{zx} \alpha_{zy} \alpha_{zz}]$$

<u>Πόλωση (Polarization)</u> P

Σε ένα διηλεκτρικό υλικό (οπτικό μέσο), ως **πόλωση** ορίζουμε τη μέση τιμή της διπολικής ροπής ανά μονάδα όγκου. **Ρ = N<μ>**

Σε ισότροπο μέσο: Ρ = 0

Παρουσία εξωτερικού ηλεκτρικού πεδίου: Ρ ≠ 0.

<u>Μη γραμμική Πόλωση (Non-linear Polarization)</u> P_{NL}

Η επαγόμενη διπολική ροπή δεν είναι απαραίτητα γραμμική συνάρτηση της έντασης του ΗΠ.

Δηλαδή είναι δυνατόν να περιλαμβάνει και μη γραμμικούς όρους.

$\mu_{ind} = \alpha E + (1/2)\beta EE + (1/6)\gamma EEE$

Για την πόλωση συνολικά θα ισχύει

$$\mathbf{P} = \epsilon_0 (\tilde{\chi}^{(1)} \mathbf{E} + \tilde{\chi}^{(2)} \mathbf{E}^2 + \tilde{\chi}^{(3)} \mathbf{E}^3 + ...)$$

<u>Μη γραμμική Πόλωση (Non-linear Polarization)</u> P_{NI}

$$P_i^{(2)} = \epsilon_0 \left(\sum_{k=1}^3 \chi_{ik}^{(1)} E_k + \sum_{j,k=1}^3 \chi_{ijk}^{(2)} E_j E_k \right) \quad (1 \stackrel{\circ}{=} x, 2 \stackrel{\circ}{=} y, 3 \stackrel{\circ}{=} z)$$

$$\begin{pmatrix} P_x^{(1)} \\ P_y^{(1)} \\ P_z^{(1)} \end{pmatrix} = \epsilon_0 \begin{pmatrix} \chi_{xx} & \chi_{xy} & \chi_{xz} \\ \chi_{yx} & \chi_{yy} & \chi_{yz} \\ \chi_{zx} & \chi_{zy} & \chi_{zz} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} E_x \\ E_y \\ E_z \end{pmatrix}$$

$$\begin{pmatrix} P_x^{(2)}(\omega) \\ P_y^{(2)}(\omega) \\ P_z^{(2)}(\omega) \end{pmatrix} = \epsilon_0 \begin{pmatrix} \chi_{xxx}^{(2)} & \chi_{xxyz}^{(2)} & \dots & \chi_{xzz}^{(2)} \\ \chi_{yxx}^{(2)} & \chi_{yxy}^{(2)} & \dots & \chi_{yzz}^{(2)} \\ \chi_{zxx}^{(2)} & \chi_{zxy}^{(2)} & \dots & \chi_{zzz}^{(2)} \end{pmatrix}$$

W. Demtröder, 'Laser Spectroscopy' Vol.1 (Springer, Berlin 2008)

$$\begin{pmatrix}
E_x(\omega_1) \cdot E_x(\omega_2) \\
E_x(\omega_1) \cdot E_y(\omega_2) \\
E_x(\omega_1) \cdot E_z(\omega_2) \\
E_y(\omega_1) \cdot E_x(\omega_2) \\
E_y(\omega_1) \cdot E_y(\omega_2) \\
\vdots \\
E_z(\omega_1) \cdot E_z(\omega_2)
\end{pmatrix}$$

<u>Γένεση 2^{ης} αρμονικής (Second Harmonic Generation, SHG)</u>

Έστω ΗΜ ακτινοβολία συχνότητας ω.

To HΠ είναι: $\mathbf{E}(\mathbf{z}, t) = \mathbf{E}_0 \cos(\omega t - \mathbf{k} \cdot \mathbf{z})$ ή $\mathbf{E}_0 \cos\omega t$ ή $\mathbf{E}_0 \exp(i\omega t)$ Πόλωση

Η μη γραμμική πόλωση παράγει όρο που μεταβάλλεται με συχνότητα 2ω άρα διπλάσια της θεμελιώδους,

Αυτή η διαδικασία ονομάζεται **γένεση 2**ης αρμονικής

Επομένως ισχύει : ω + ω = 2ω : Διατήρηση Ενέργειας (2ħω=ħ2ω)

Οφείλει όμως να ισχύει και η Αρχή Διατήρησης της Ορμής

effective interaction zone **Διατήρηση φάσης** => Το παραγόμενο κύμα (2ω) συμβαδίζει με το αρχικό (ω) σε όλο το μήκος του μη γραμμικού μέσου.

Fig. 5.111a,b. Phase-matching condition as momentum conservation for (a) noncollinear and (b) collinear propagation of the three waves

<u>Γένεση 2^{ης} αρμονικής (Second Harmonic Generation, SHG)</u>

Για να ικανοποιείται η διατήρηση της ορμής (phase matching) είναι απαραίτητη η χρήση **διπλοθλαστικών** οπτικών μέσων στα οποία υπό κατάλληλη διεύθυνση διάδοσης της δέσμης λέιζερ ως προς τον οπτικό άξονα είναι δυνατόν να επιτευχθεί η συνθήκη $n_o(\omega) = n_e(2\omega)$.

Για να έχουν τη δυνατότητα γένεσης 2^{ης} αρμονικής τα κρυσταλλικά υλικά πρέπει να είναι μη κεντροσυμμετρικά.

optical axis

optical axis

Fig. 5.112. (a) Index ellipsoid and refractive indices n_o and n_e for two directions of the electric vector of the wave in a plane perpendicular to the wave propagation k. (b) Dependence of n_o and n_e on the angle θ between the wave vector k and the optical axis of a uniaxial positive birefringent

Fig. 5.115a,b. Refractive indices $n_0(\lambda)$ and $n_e(\lambda)$: (a) for $\theta = 90^\circ$ in LiNbO₃ [5.225] and (b) for $\theta = 50^\circ$ and 90° KDP [5.222]. Collinear phase matching can be achieved in LiNbO₃ for $\theta = 90^\circ$ and $\lambda = 1.06 \,\mu\text{m}$ (Nd⁺ laser) and in KDP for $\theta = 50^\circ$ at $\lambda = 694 \,\text{nm}$ (ruby laser) or for $\theta = 90^\circ$ at $\lambda = 515 \,\text{nm}$ (argon laser)

W. Demtröder, 'Laser Spectroscopy' Vol.1 (Springer, Berlin 2008)

<u>Γένεση 2^{ης} αρμονικής (Second Harmonic Generation, SHG)</u>

Η μη γραμμική αλληλεπίδραση του ΗΜΠ πεδίου (ακτινοβολίας) σε συχνότητα ω, οδηγεί στη δημιουργία πόλωσης μεταβαλλόμενης σε συχνότητα 2ω καθώς η αρχική δέσμη, Ε(ω, z), διαδίδεται στο μη γραμμικό μέσο κατά τον άξονα z.

$$P(2\omega) = (1/2) \epsilon_0 \chi^{(2)} [E_0(\omega)]^2 (1 + \cos(2\omega t - 2k_\omega z))$$

Ο όρος της μη γραμμικής πόλωσης, Ρ(2ω), με τη σειρά του, παράγει αντίστοιχο ΗΜΠ ακτινοβολίας, Ε(2ω, z).

Σε οπτικό δρόμο dz το παραγόμενο ΗΠ είναι:

$$\begin{split} d\mathsf{E}(2\omega, z) &= (2\omega/\epsilon_0 \mathsf{nc}) \; \mathsf{P}(2\omega, z) \; dz \\ d\mathsf{E}(2\omega, z) &= (2\omega/\epsilon_0 \mathsf{nc}) \; (1/2) \; \epsilon_0 \; \chi^{(2)} \; [\mathsf{E}_0(\omega)]^2 (\cos(2\omega t - 2k_\omega z)) \\ |\sigma\chi\omega : 2\omega t - k_{2\omega} &= k_{2\omega} \mathsf{ut} - 2k_\omega z = |\mathsf{k}_{2\omega} - 2k_\omega| \; z = \Delta \mathsf{k} \; z \end{split}$$

<u>Γένεση 2^{ης} αρμονικής (Second Harmonic Generation, SHG)</u>

Άρα, το ΗΜΠ που αναπτύσσεται σε κρύσταλλο μήκους L, είναι :

E(2ω, L) =
$$\int_{z=0}^{L} (\omega/nc) \chi^{(2)} [E_0(\omega)]^2 (\cos(\Delta kz) dz)$$

Kαι δεδομένου ότι : $I = (nc\epsilon_0/2)|E|^2$

η ένταση της 2ης αρμονικής δίδεται από τη σχέση:

$$I(2\omega, L) = [I(\omega)] 2 \frac{2\omega^2 |\chi^{(2)}|^2 L^2}{\varepsilon_0 c^2 n_{2\omega}^3} \frac{\sin^2 (\Delta kL)}{(\Delta kL)^2}$$

$$M_{\eta \kappa \sigma \zeta} \sigma_{\mu \phi \omega \nu} (\alpha \zeta; L_{c} = (\pi/2\Delta k) = \frac{\lambda}{4(n_{2\omega} - n_{\omega})}$$

Άθροισμα –Διαφορά συχνοτήτων (Frequency mixing)

Έστω ότι στο μέσο λαμβάνει χώρα αλληλεπίδραση 2 ΗΜ κυμάτων με συχνότητες ω₁ και ω₂.

$$\begin{split} \mathbf{E}_{1}(\mathbf{z}, \mathbf{t}) &= \mathbf{E}_{01} \cos(\omega_{1} \mathbf{t} - \mathbf{k}_{1} \cdot \mathbf{z}) \text{ Kal } \mathbf{E}_{2}(\mathbf{z}, \mathbf{t}) = \mathbf{E}_{02} \cos(\omega_{2} \mathbf{t} - \mathbf{k}_{2} \cdot \mathbf{z}) \\ \mathbf{E}(\mathbf{z}, \mathbf{t}) &= \mathbf{E}_{1}(\mathbf{z}, \mathbf{t}) + \mathbf{E}_{2}(\mathbf{z}, \mathbf{t}) \\ \mathbf{P}^{(2)} &= \epsilon_{0} \tilde{\chi}^{(2)} \mathbf{E}^{2}(z = 0) \\ &= \epsilon_{0} \tilde{\chi}^{(2)} \left(\mathbf{E}_{1}^{2} \cos^{2} \omega_{1} t + \mathbf{E}_{2}^{2} \cos^{2} \omega_{2} t + 2\mathbf{E}_{1} \mathbf{E}_{2} \cos \omega_{1} t \cdot \cos \omega_{2} t \right) \\ &= \epsilon_{0} \tilde{\chi}^{(2)} \left\{ \frac{1}{2} (\mathbf{E}_{1}^{2} + \mathbf{E}_{2}^{2}) + \frac{1}{2} \mathbf{E}_{1}^{2} \cos 2\omega_{1} t \\ &+ \frac{1}{2} \mathbf{E}_{2}^{2} \cos 2\omega_{2} t + \mathbf{E}_{1} \cdot \mathbf{E}_{2} [\cos(\omega_{1} + \omega_{2}) t + \cos(\omega_{1} - \omega_{2}) t] \right\} \\ \\ \mathbf{F}_{Vikh} \pi \epsilon_{Pi} \pi \epsilon_{Pi} \pi \omega_{Pi} \delta_{i} \delta_{Vi} \pi \omega_{i} \delta_{i} \delta_{$$

Άθροισμα – Διαφορά συχνοτήτων (Frequency mixing)

zone

Οπτική Παραμετρική Ταλάντωση (Optical Parametric Oscillation)

Όταν ισχυρό πεδίο ακτινοβολίας αλληλεπιδράσει με κατάλληλο μη γραμμικό παρατηρείται διεργασία παραγωγής 2 ΗΜ κυμάτων (φωτονίων) τα οποία ικανοποιούν τη συνθήκη: $ω_p = \omega_s + \omega_i$

Fig. 5.137. Wavelengths of signal and idler waves in BBO as a function of the phasematching angle ϑ for different pump wavelengths λ_p [5.310]

Οπτική Παραμετρική Ταλάντωση (Optical Parametric Oscillation)

Fig 1. Typical output energy of the NT342 series tunable wavelength systems

Fig 3. Typical output energy of the NT342 series tunable wavelength systems with MIR extension

Fig 2. Typical output energy of the NT342 series tunable wavelength systems with SH/DUV extension

Fig 4. NT342 series laser typical beam profile at 450 nm after ~1.5 m distance from output

Γραφήματα ενέργειας παλμού ως προς μήκος κύματος εκπομπής σε λέιζερ ΟΡΟ.

https://ekspla.com/wpcontent/uploads/Product/Tunable-Lasers/NT342/NT342-datasheet-20200123.pdf

Τμήμα Χημείας Πανεπιστήμιο Κρήτης

Εργαστήρια Λέιζερ - Εφαρμογές στη Χημεία ΧΗΜ-425

Εαρινό εξάμηνο 2019-20 (02.04.2020)

4Α. Αρχές Λειτουργίας και Τύποι ΛέιζερΜη γραμμική Οπτική

Θ. Κιτσόπουλος, Δ. Άγγλος